

## Војна сарадња Мађарске и Србије



## Покладно весеље у 1. кварту



СНН

## „Кувај и помози”



## Нова аквизиција Српског црквеног музеја

## ПОЛИТИКА

## Тешња војна сарадња Мађарске и Србије

Мађарска страна је понудила Србији најновију војну опрему и наоружање, пре свега оклопна возила, а заинтересована је првенствено за куповину српске муниције, што ће се свакако позитивно одразити на наменску индустрију Србије

Изузетна сарадња Србије и Мађарске, оцењена као стратешко партнерство и дубоко пријатељство, обухвата и војну област, о чему сведочи и недавна посета потпредседника владе Србије и министра одбране Милоша Вучевића Будимпешти. „Ми делимо заједничке вредности, верујемо у исту Европу“, рекао је Вучевић свом домаћину, мађарском министру одбране Кристофу Салаи-Бобровницком, преносе медији саопштење Министарства одбране Србије.

До посете је дошло у једном осетљивом тренутку за обе стране, повезано са збивањима на Косову и Метохији и уценама које Брисел упућује званичној Будимпешти, али је она изворно плод сталне жеље за унапређењем сарадње и договора на прошлогодњој заједничкој седници влада Србије и Мађарске на Палићу.

Том приликом је потписан споразум о сарадњи на пољу одбрамбене политике и формирана Мешовита српско-мађарска радна група за одбрамбену индустрију и наоружање. Први састанак тог тела одржан је управо сада у Будимпешти, уз присуство двојице министара. Задатак радне групе је да стратешке одлуке својих влада преточе у конкретне договоре, у складу са обостраним интересима и потребама одбрамбених снага. Мађарска страна је понудила Србији најновију војну опрему и наоружање, пре свега оклопна возила, а заинтересована је првенствено за куповину наше муниције, што ће се свакако позитивно одразити на наменску индустрију Србије.

„Ми смо спремни да сарађујемо са Мађарском по свим питањима која су од заједничког интереса, а тичу се безбедности и одбране, наравно уважавајући чињеницу да је Мађарска део НАТО алијансе, а Србија има проглашену војну неутралност“, рекао је министар Вучевић и додао да ће Војска Србије у кратком периоду бити још јача, посебно у оклопно-механизованим јединицама и систему противваздушне одбране. Министар се још једном захвалио мађарској влади на сталној подршци Ср-

бији на њеном европском путу и поручио да је она постала поуздан партнер на Балкану, односно, у југоисточној Европи. Да су две земље заиста постали стратешки партнери потврдио је и мађарски министар одбране. „Изузетна је сарадња двеју државе на свим пољима, а тако исто и у области одбране, односно одбрамбене политике. Можемо рећи да су састанци на највишем политичком нивоу сада већ постали редовни и да су они веома пријатељски. Прошле године на заједничкој стратегијској седници двеју влада смо потписали билатерални споразум о сарадњи у области одбрамбене политике и у оквиру те сарадње још једна област је отворена, а то је размена војне технологије и опреме“, додао је Салаи-Бобровницки.

Двојица министара су разговарала и о



актуелним збивањима у свету, а посебна на кризним жариштима и у југоисточној Европи. Мађарска сматра да је Западни Балкан кључан не само за безбедност региона, већ и целе Европе и у том смислу се залаже да се та стабилност сачува. У том контексту домаћин је похвалио улогу мађарских јединица на Косову и Метохији у склопу КФОР-а, чији је задатак мир у покрајини и опстанак српског народа.

КФОР (Kosovo Force) представља међународне мировне снаге под вођством НАТО пакта, који делује већ готово четврт века, тренутно има око 4500 војника и официра, а трећи по броју су мађарски мировњаци (385), одмах после САД и Т. Пре две године на челу КФОР-а био је мађарски бригадни генерал Ференц Кајари.

Срђан Басић

## Сијарто: ЕУ да престане са уцењивањем Западног Балкана

Мађарска се противи санкцијама према било коме, као и најавама да ће због појединаца на „црним листама“, тим земљама бити ускраћени развојни пројекти и финансијска помоћ из фондова ЕУ

Мађарски министар спољне трговине и шеф дипломатије Петер Сијарто је посетио Бањалуку и Сарајево, наставио доследно спровођење политике званичне Будимпеште према Западном Балкану, у овом случају Босни и Херцеговини, а посебно према Републици Српској (РС), с којом су успостављени присни, више него пријатељски односи.

Авион високог мађарског функционера и једног од најблиских сарадника премијера Виктора Орбана требало је прво да слети на сарајевски аеродром, али је због густе магле маршрута промењена и он се, уз срдану добродошлицу, нашао у пријатном окружењу званичника РС.

На заједничкој конференцији за новинаре у Бањалуци, након разговора с председником РС Милорадом Додиком, Сијарто је указао на понашање Европске уније (ЕУ) према државама Западног Балкана, које у многоме подсећа и на стрелице које се већ дуже време одапињу из Брисела и Стразбура ка Будимпешти.

„Да би се успешно спровела политика ширења ЕУ према овом региону неопходно је да се престане са прет-

њама и уценама. Унији су у овом тренутку потребни свежина и нова енергија, амбиције и нове инспирације, а то могу да обезбеде управо земље Западног Балкана“, истакао је Сијарто, преноси агенција МТИ.

Према његовим речима мађарска влада сматра да је у обостраном интересу да се процес приближавања убрза без непотребних предуслова, на чему ће Мађарска посебно инсистирати од 1. јула, када преузме полугодишње председавање Унији.

„Од горуће је важности да представници Европске комисије почну да поштују лидере региона, да се разумним гласом наставе преговори и уважи воља свих народа на балканском простору, изражена на слободним изборима“, додао је високи гост из Будимпеште и поновио да Мађарска подржава Милорада Додика управо зато што је он избор српског народа, а не убачен споља.

У том контексту он је поновио да се Мађарска противи санкцијама према било коме, као и најавама да ће због појединаца на „црним листама“, тим земљама бити ускраћени развојни пројекти и финансијска помоћ из фондова ЕУ.

Са Сијартом је у Бањалуку стигла и донација мађарске владе у пољопривредној механизацији вредна 28 милиона евра, а у току је и Конкурс за доделу средстава фармерима из Српске у износу од 6,5 милијарди евра, на који се до сада пријавило близу 1600 појединаца.

Председник РС Милорад Додик је поздравио те јасне политичке поруке из Будимпеште, истичући да ће Српска наставити своју досадашњу политику, поштујући Устав Босне и Херцеговине и Дејтонски споразум.

„На поштовање права и демократије позивају управо они који то не чине, а нелегитимни Кристијан Шмит (високи представник за БиХ, чији избор 2021. нису потврдиле све сталне чланице Савета безбедности Уједињених нација — прим.аут) нема право да нам намеће законе“, рекао је лидер босанских Срба.

Милорад Додик ће, иначе, ускоро отпутовати у Будимпешту како би лично уручио мађарском премијеру Виктору Орбану

највише одликовање ентитета, Орден Републике Српске на огрлицу, које му је додељено 9. јануара, поводом Дана РС.

Своју босанско-херцеговачку турнеју Сијарто је наставио у Сарајеву, где је са колегом Елмедином Конаковићем потписао акциони план о сарадњи два министарства иностраних послова.

У Сарајеву је боравила и председница Мађарске Каталин Новак, која се састала са највишим функционерима БиХ, укључујући и српску чланицу Председништва Жељку Цвијановић.

С. Б.



## Незаборавни доживљај Батањаца у Бекешчаби

Канцеларија владе округа Бекеш и Жупанијска организација Националне аграрне привредне коморе Бекеш, по други пут су одржале хуманитарну манифестацију под називом „Кувај и помози“.



Овом хуманитарном догађају, који се одржао 25. јануара у Чаба Парку у Бекешчаби, присуствовала је и Каталин Новак, председница Републике Мађарске.

Српска заједница из Батање узела је учешће на овој манифестацији. Срби из градића на мађарско-румунској граници радо су се одазвали по-

зиву организатора и искористили своје појављивање како би свима присутнима представили делић богатства српске културе и традиције.

Поред бројних општина и народности, и Батањци су имали свој штанд. Народна ношња, батањски српски вез, иконе и издања Српске школе наишла су на интересовање



бројних посетилаца, који су се тога дана нашли на овој манифестацији. У току дана, на централној позорници, низали су се културно-уметнички програми. Српску заједницу у жупанији представила је дечија група КУД „Суферини“ из Батање. Они су током дана два пута извели кореографију „Димитровград“ коју им је пре неколико месеци на бину поставио Љубомир Вујчин. Наступ је и овог пута све посетиоце манифестације оставио без даха – српски фолклор је по ко зна који пут пронашао своје љубитеље.

Учесници програма су припремили и разне специјалитете, од којих су неки понуђени и председнику Репу-

блике. Поред пољског националног јела, циганског купуса, традиционалног румунског јела и многих других, на трпези се нашао и српски чесница. Председница Републике Каталин Новак обишла је и српски штанд. Фотографисала се са ученицима, представницима српске заједнице и изразила интересовање за њихов рад.

У току ове манифестације направљено је готово хиљаду крофни у добротворне сврхе. Поред упознавања гастрономије и традиције општина и народности, председница Републике се активно укључила и у припрему карневалских крофни које су достављене социјалним установама.

Станислава Ђенеш Екбауер

## Додељено високо признање Дому цивилних заједница у Печују

Министарство културе и иновација Мађарске сваке године вреднује рад јавно-просветних организација, установа и библиотека, које на основу свог конкурсног материјала врше истакнути, квалитетан рад на високом нивоу.



На основу строгих стручних критеријума, посебан гримијум доноси одлуку о најбољима, а угледна признања се у разним категоријама уручују поводом Дана мађарске културе.

Међу овогодишњим добитницима 22. јануара нашао се и Дом цивилних заједница у Печују. Културна и јав-

но-просветна установа, чија су врата широм отворена свим цивилним организацијама у Печују, у својим редовима има преко педесет цивилних друштава, уметничких удружења, пријатељских кругова, а међу њима налази се и Печујско-барањско српско удружење које своје седиште у поменутој кући има од 2014. године.

У импозантној грађевини, која се налази у самом центру града, а сазидана је у 19. веку, поменута српска цивилна организација са седиштем у Печују одржала је неколико својих скупштинских заседања, манифестација од којих се посебно издвајају изложбе, реализоване у заједничкој сарадњи са Галеријом Матице српске: „Српска уметност у 10 слика из колекције Галерије Матице српске“ и „Европски феномени у колекцији Галерије Матице српске“.

Вредно је истаћи и поставку „Лукијан Богдановић – последњи карловачки патријарх“ у заједничком организовању са Музејем града Новог Сада, ту је одржана и велелепна изложба „Свети Сава српски“ захваљујући Историјском музеју Србије, односно, веома занимљива поставка „Нови Сад – некад и сад“ Историјског архива града Новог Сада.

Наравно, још би се дуго могле ређати приредбе, уприличене у Дому цивилних заједница, са чијим руководством, а уопште и радницима, сарадња Печујско-барањског српског удружења је и више него успешна.

Нису само из стручног аспекта примерни контакти, него и из људског аспекта, то јест, постоји право пријатељство међу челницима установе и српске цивилне организације.

Што се пак тиче признања, министарског одликовања под називом „Квалификована позорница заједница“ (Minősített Közösségi Színtér), Дом цивилних заједница у Печују награђен је за своје вишегодишње истакнуто, веома квалитетан стручни рад.

У присуству Јаноша Чака, министра

културе и иновација, високо признање у манастиру бенедиктинаца у Панонхалми, Чили Винци, веома агилној директорици јавно-просветне и културне институције са седиштем у Печују, уручила је државни секретар Магдолна Завођан.

Све у свему, Печујско-барањско српско удружење са свим осталим цивилним организацијама, које своје седиште имају у поменутој својеврсној оазис друштава, кругова, разних формација, упућује најтоплије честитке у нади да ће се добра, примерна сарадња и у будуће наставити и то на задовољство свију који на плећима носе развој културе и просвете не само у граду, него и шире.

Предраг Мандић



## АКТУЕЛНОСТИ

Чанађани моју да одахну

## У Чанаду може да се формира српска самоуправа



ондашњим сазнањима два наша насеља су била истакнута да се тамо, током лета, неће моћи одржати мањински, народносни избори, то јест, због недовољног броја изјашњених припадника српске националности, неће се пружити прилика да се формира српска самоуправа.

Гед и Чанад.

И док се за Гед поуздано знало да малобројним Србима у поменутом граду следи дуго „самоуправно затишје“, дотле, у случају Чанада ситуација је била другачија. Наиме, бројке, везане за грађане Чанада, који су се изјаснили да су припадници српске националности, стално су се мењале.

У тренутку обелодањивања резултата, изнет је податак да су се њих деветнаесторо регистровали да су Срби, па је на видело изашао број од 21, али је било тренутака када ме је Фрањо Колар, председник Чанадске српске самоуправе с радошћу назвао телефоном и обавестио ме да се стигло до 23.

Наравно, та несигурност око бројки, вероватно, највише је погађала саме Србе у већ поменутом поморишком насељу. Наиме, у случају да се ипак не може формирати српска самоуправа у Чанаду, у том случају малобројна српска заједница би изгубила, малтене, и последњу шансу конкурисања, сламчицу за коју се увек жилаво хватала када је одлучила да пронађе финансијска средства за прославу Ђурђевданске храмовне славе, обнову месног српског православног гробља, пружање материјалне подршке како ученицима који уче српски језик, тако и Основној школи која ради под окриљем Реформатске цркве и подржава наставу српског језика.

Дуго је трајала неизвесност хоће ли се моћи формирати српска самоуправа током ове године у овом маленом сеоцету надомак Макове, међутим, пре две недеље и дефинитивно је стављена тачка на ово питање. Хоће – биће мањинских, народносних избора код Срба у Чанаду.

Ту вест са Фрањом Коларом, председником месне српске самоуправе поделио је референт при Локалној самоуправи села, који се позивао на више ствари, међу њима и на документ који је пронашао на сајту Др-

жавне изборне канцеларије. У томе, у тачки с) стоји да се „мањински, народносни избори морају расписати у насељу уколико је тамо у односу на датум расписивања избора до 1. децембра претходне године постојала јавно-образовна установа, институција у којој се одвијала и одвија народносна настава, настава на језицима мањина“.

Такође, након последњег ажурирања „освежења“ сајта Државне изборне канцеларије, урађеног 1. фебруара 2024. године, стоји да се у Чанаду двадесет троје налазе на Списку имена, то јест, сви они регистровани су као Срби.

Последњу сумњу отклонила је и база података Централног статистичког завода где већ јасно пише да је број Срба који су се приликом пописа становништва у 2022. изјаснили да су припадници српске националности – 21.

Све то значи да и Чанађани оптимистички могу дочекивати месец јун – изборе. Пружиће им се прилика да поново оформе своје бирано тело и наставе рад на пољу очувања и неговања српске културе, односно, заштите споменичког наслеђа српског народа у свом вољеном селу.

Предраг Мандић

## ПРОСЛАВА

Забава обојена фолклором и тасџиономијом

## Покладно весеље народности у будимпештанском 1. кварту

У организацији месних народносних самоуправа Грка, Срба, Рома, Бугара, Јермена и Немаца, 2. фебруара у аули Локалне самоуправе 1. будимпештанског кварта одржано је покладно весеље народности.



Вече, којем је присуствовао и Ђерђ Ласло Ковач, представник већинске самоуправе, одговоран за народности, поздравним речима отворила је градоначелница Марта Насаљи Варади.

У наставку приредбе уследило је представљање, промовисање културе народности. И Самоуправа Срба 1. будимпештанског кварта предвођена председником Миром Ђурић побринула се да се српска култура што боље и успешније представи како народностима, тако и заинтересованом већинском живљу у кварту, а у том циљу у помоћ је позвала трочлану екипу Културно-уметничког друштва „Банат“ из Деске.

Дешчане – Емеке Каршаи и Адама Косновског – предводио је Перица Дунаи, уметнички руководилац ансамбла, који је за покладно прилику одлучио да заинтересованим љубитељима српског фолклора увекба игре из Левча.

Но, још пре тога Адам Косновски је на својој хармоници одсвирао једно коло, а затим се кренуло са подучавањем корака. У коло су се ухватили и млади и стари – од самог почетка, па до краја увекбавања игре, поштоваоци српских игара, па и песама (и њих је било) уважили су заиста све инструкције својих корепетитора.

Српску игранку, обојену игром и песмом, односно, још једним завршним колом у извођењу Адама Косновског, потом, заменила је српска гастрономија. Наиме, месно бирано тело Срба побринуло се да се присутнима представи и делић српске кухиње: публика је имала прилике да окуси укусне ћевапе, лепиње и ајвар.

Покладно весеље народности у 1. будимпештанском кварту протекло је у заиста пријатној атмосфери и забави доказавши да су итекако потребна оваква и слична дружења.

П. М.

Наираћен рад Лазара Кошорчевића и Алексе Милића

ИНТЕРВЈУ

## Српско гробље у Српском Ковину (2)



Да подсетимо читаоце да су ова два млада профеоора у Српској гимназији „Никола Тесла“, један професор географије, а други историје, започели велики истраживачки пројекат и на основу првих сакупљених података написали рад за који су добили другу награду, а коју додељује Самоуправа Срба у Мађарској и Српски институт. Которчевић и Милић нам, са великим ентузијазмом, даље говоре о својим истраживачким подухватима.

**Шта се планира сада када је гробље рашчишћено и може да се приђе споменицима?**

Гробље се налази на ужем плацу, испред је травњак, на чијем је крају

брдашце где су смештени споменици. Површина парцеле је око 2000 квадратних метара. Гробље није ограђено, отворено је према главном путу, баца се смеће, споменици којих је 53, потпуно су незаштићени. Ограда би била потребна само са улице, и можда једна капија од кованог гвозђа. Са десне бочне стране и иза гробља су куће, а са леве стране је шума. Било би лепо да се гробље и околина доведу у такво стање да може да се посећује и освештава, да се постави централни крст. На гробљу већ постоји један новији крст изливен од бетона, по свему судећи из XX. века.

**Чули смо да је овде сахрањен Максим Лудајић (1818–897) адвокат, историчар и књижевник. Ко још од истакнутих људи почива на српском гробљу у Српском Ковину?**

На гробљу су сахрањена три свештеника. Један од познатих је Тимотеј Михаљчић, који је доста дуго био ковински парох, од 1866–1895. Једно време је служио у Чипу. Родом је из Калаза, а на ковинском српском гробљу сахрањена му је и супруга. Имао је три сина, од којих је један Стеван Михаљчић, такође свештеник и историчар, један од људи који је учествовао на Париској мировној конференцији 1919. године. Такође је био присутан на Народној скупштини када је проглашена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, а предводио је делегацију и однео писмо за Србију и сачекао краља Алек-



сандра Карађорђевића. Интересантно је да у Петроварадину постоји његов споменик. Значи он је био историјска личност чије се име везује за Српски Ковин – тамо је рођен и тамо је одрастао. Породице Михаљчић и Лудајић су кумовале једна другој. Оне су биле темељ ковинске заједнице. После Михаљчића, ковински свештеник је био Александар Павловић, који је умро млад, 1903. године и такође сахрањен на српском гробљу. Његов споменик је порушен, треба га поправити.

**Интересантна је прича како сте открили Михаљчићев споменик.**

Да, док су деца раскрчивала шуму и гробове, позвала су нас да помогнемо, да заједно подигнемо један споменик, који је био скроз под земљом. Кад би неко почео археолошка истраживања, сигурни смо да би се испод земље нашли још неки споменици. Очистили смо га, али га нисмо дирани са места где је стајао, да се тачно зна где је његов гроб. Његов споменик би свакако требало обновити, као и остале споменике истакнутих људи. Мислимо да ово не би била много велика инвестиција. Међутим, прво треба направити ограду и капију, да би гробље могло да се закључа и споменици од одличног материјала, сачувају. Споменик Максима Лудајића такође треба да се обнови и да се освешта натписи. Неки су исписани на мађарском језику, потребно је ставити нову плочу на српском. На жалост, ковинска Српска самоуправа на конкурс ЕУ није успела да добије средства за обнављање овог споменика.

**Да ли настављате истраживања?**

Од Епархије будимске смо добили благослов за даље истраживање. У ковинском манастиру се налази богата архива, која је необрађена. Стара архива је стајала у манастиру нетакнута. Трбало би да

се обради, да се нађу матичне књиге крштених за период од 1895. године до данас и матичне књиге умрлих за период од 1895–1908. године. Нажалост, те податке још немамо. Надамо се да ћемо успети много тога новог да дознамо помоћу манастирских докумената о Србима, који су некада овде живели и у великој мери, допринели процвату насеља. Ово је велики посао, надамо се да ће још неко желети да се активира да се обави овај важан посао који би употпунио податке о историјату Срба у Мађарској.

**Да ли постоји списак српских гробља у Мађарској?**

Пре десетак година, на иницијативу Српског института и директора Пере Ластаћа, Милан Дујмов, истраживач и историчар, са тимом људи је пописао сва српска гробља у Мађарској. Тада су били и у Српском Ковину и ми смо, у ствари, њихов рад проширили и проверили да ли је све тачно како је записано. У то време је пронађено 47, а ми смо пронашли још 6 споменика. Велики део споменика је био до пола затрпан. Користили смо и хемикалије да се скине прљавштина, да би натписи могли да се прочитају.

Разговор водила:  
Катарина Павловић Бачи



### Занимљивост

Пошто ће ускоро да почне рестаурација манастира, планирано је да се ова архива пренесе у Сентандреју и да крене дигитализовање. Ово је горући проблем, јер је ово једини српски манастир, који уопште није истражен. Не зна се ни тачан датум од када постоји манастир, мада се претпоставља да је из 16. века, односно по писаним изворима, тада се први пут појављују монаси. Сама зграда манастира, где је некада била готичка црква, потиче из 12. века. Такође постоји и зграда старе школе, која је реновирана, а музеј још чека да буде отворен. Потребно је да се све каталогизује, да се реквизити рестаурирају и истражи њихово порекло.



## ИЗЛОЖБА КЊИГА

Сајам писаца и издавача Сомбор

Издања Срба у Мађарској  
на СПИС-у

Петнаестак година након последње продајне изложбе књига, у организацији Српске читаонице „Лаза Костић“, Сомбор се поново вратио на мапу промотера књижевних остварења. У центру Раванграда, у којем од 350 улица – како је нагласио у свом говору на отварању тродневне манифестације Давид Кеџман Дако, песник, прозни писац и есејиста – око 90 носи име српског писца, просветитеља, духовника, научника, композитора, педагога, глумца, сликара, редитеља, а једином у Србији, који се дичи улицом Читаоничка, на чијем углу, обновљеним фасадама поносно стоји зграда Читаонице, са учешћем 39 излагача, од 2. до 4. фебруара одржана је изложба штампаних издања на српском језику, објављених у Србији, Републици Српској, Хрватској и Мађарској.

Књижевну манифестацију „СПИС“ својим издањима подржали су, међу осталима, Педагошки факултет из Сомбора, Градска библиотека „Карло Бијелички“ Сомбор, библиотеке из Куле, Врбаса и Краљева, Галерија „Милан Коњовић“, Историјски архив и Музеј Сомбор, сомборска и иришка читатоница, Буњевачко коло, Коло Српских сестара, ЗУС „Коријени“ и УГ „Норма“ Сомбор, појединци Тихомир Петровић, Саша Радојчић, Мара Кнежевић, Милош Петровић, Милош Шумоња, Стојан Бербер, Давид Кеџман Дако, песник, прозни писац и есејиста, књижевни позоришни и ликовни критичар, добитник Октобарске награде Града Сомбора.

Из региона, позиву организатора одазвали су се Српска Самоуправа из Будимпеште, Научни и културни центар „Милутин Миланковић“ из Даља, Српски културни центар из Вуковара и Културно-просвјетно друштво „Васо Пелагић“ Пелагићево па је тако манифестација у својој првој години добила регионални значај.

Близу 25 наслова српских издања из Мађарске, међу њима и Српски календар 2024, најновије издање Само-

управе Срба у Мађарској, публици у Сомбору представили су уредници тог издања, Борислав Рус, Пера Ластаић и аутор овог чланка.

Поред календара занимљива су била издања Српског института „Архитектура српских православних цркава у Мађарској“, зборници са разних научних скупова одржаних у Будимпешти, а на штанду су се нашли и наслови из области етнологије, музикологије и црквене историје.

Првог дана „СПИС“-а представљена је издавачка делатност Срба у Хрватској, а другог дана посебно интересовање како публике, тако и стручњака, привукао је округли сто на тему „Како унапредити издавачку делатност изван метропола“ који је посвећен осветљавању изазова и могућностима које прате издавачку делатност у „малим“ културним срединама. Прва констатација разговора представника институција, издавача и књижевника из матице и региона, који је водио проф. др Саша Радојчић, председник Одбора за издавачку делатност Читаонице, била је да добра књига нити је била, нити јесте, нити ће икада бити роба, комерцијални предмет, којим се остварује профит. Основни је закључак учесника, да недостатак финансија, који се надокнађује првенствено преко конкурса, највише отежава објављивање жељеног дела, чак ни припрема самог издања не задаје толику бригу, колику набавка новчаних средстава. Представници српских издања у Хрватској су том приликом нагласили да у потражњи средстава за објављивање буџетски финансираних издања, од сада ће се морати приложити и образложити кратак садржај књиге, што ставља под знак питања слободу издаваштва! Но, сународници из суседне Хрватске, ипак, имају богату издавачку традицију која данас служи као стабилан темељ за објављивање писане речи, а имена Драга Кекановића и Ђорђа Нешића, добитника више књижевних награда, гаранција



су да ни извор аутора неће ускоро пресахнути. У Загребу је недавно отворен Српски културни центар, а очекује се отварање нових центара и у већим градовима Хрватске.

На округлом столу представљени су добри примери из Србије: Библиотека „Данило Киш“ из Врбаса, помоћу приређивања Фестивала поезије младих и објављивања часописа „ТРАГ“ изборила је сталну и стабилну финансијску подршку градске самоуправе, као и Народна библиотека „Стефан Првовенчани“ из Краљева, као једна од 20 матичних библиотека у Србији, која часописом „Повеља“ у којем се објављују дела реномираних аутора, својим високим квалитетом задовољава очекивањима градске управе и читатеља.

О историјату некада богате, у 20. веку нешто сиромашније, а у последњих 30 година поново оживеле издавачке делатности српског живља у Мађарској говорио је Пера Ластаић, директор Српског института у Будимпешти, који је нагласио да кроз систем разумења издаваштва, наше организације самостално објављују дела по свом избору, што омогућава повећање броја издања што, са друге стране, неминовно може довести до пада квалитета укупне издавачке делатности. Приметио је да недостају књижевни часописи, а не води се довољној мери брига ни о снабдевању српских образовних установа са квалитетнијим издањима Срба у Мађарској.

Предлог Ластаића да се, ради обогаћивања библиотеке и других научних и културних установа у Србији, осмисли модел за откуп објављених издања на српском језику у региону, није заинтересовао само учеснике округлог стола, већ и саме организаторе сајма, који ће се заложити за изразу предлога и његово достављање одговорним државним органима. Реализацијом ове замисли омогућило би се рентабилније пословање издавача откупљених дела, истовремено,

шира читалачка јавност у Србији имала би могућност да подробније упозна књижевно стваралаштво Срба изван граница матице. Претпоставља се да би тиме и сами аутори откупљених дела постали познатији публици у матици, а оним најчитанијима омогућиле би се и трибине у разним срединама па чак и сајмовима књига, на којима би успешно промовисали своја дела.

Током тродневне манифестације приређена је промоција књиге „Вила са Чакора“ Културно-просвјетног друштва „Васо Пелагић“ и „Четири вика од првог помена Буњевачког имена у Бачкој“ и „Раванградска сновиђења међу билим фирангама“ у издању УГ „Буњевачко коло“.

Међу изложеним издањима, свакако, треба истаћи репрезентативно опремљену монографију историчара из Сомбора, Милана Степановића „У том Сомбору – Град у призми столећа“, која представља сажет преглед прошлости и садашњости Сомбора са нагласком на његове културно-историјске препознатљивости, природно окружење, традицију и потенцијале. Такође велику пажњу је привукао штанд са издањима завичајног историчара, Миленка Бељанског, чији су радови усредсређени на живот Срба у околони Сомбора и њиховим интернирањем у логоре у Барч и Шарвар током другог светског рата, у којима се могу пронаћи још неки важни подаци и информације о тим трагичним историјским догађајима.

Сајам писаца и издавача Сомбор прекинуо је петнаестогодишње затишје организованог промовисања књиге у Раванграду, а наставак манифестације организатори су заказали за мај месец идуће године. Иницијатива Сомбора могла би да подстакне и неке наше организације, па би заједничким залагањем, коначно, можда и Будимпешта могла ускоро постати домаћин сајма српске писане речи.

Миленко Радић



Међународна кошаркашка конференција у Печују

СПОРТ

## „Excellence in Basketball – Изванредност у кошарци”



**П**од насловом „Excellence in Basketball – Изванредност у кошарци”, у организацији Националне кошаркашке академије „Ратгебер”, у Печују је 22. и 23. јануара одржана дводневна међународна конференција која је окупила бројне врсне иностране и домаће стручњаке из области кошарке.

На скупу су се током два дана могла чути предавања из разних домена кошарке. Наведене су карактеристике и специфичности у модерној кошарци, истакнуто је да је кошарка „комплексна и полуструктурна спорт-

ска игра, што значи да успех у кошарци зависи од низа фактора, односно, способности и карактеристика играча, међу којима се налазе и одређене психолошке карактеристике и способности”.

„Краљица игара” наравно захтева разне упоришне тачке рада – пре свега, методолошке – а управо на њихов приказ је нагласак ставио и Ладислав Ратгебер, први човек Националне кошаркашке академије „Ратгебер”, познати и признати тренер, кошаркашки стручњак, главни организатор дводневног скупа.

Он је у рад конференције укључио и такве еминентне, сјајне умове кошарке као што су Италијан Серђо Скариола, који је тренутно селектор шпанске кошаркашке репрезентације, проф. др Игор Јукић, универзитетски професор, врхунски стручњак за спортску припрему, Франческо Куцолин, кондициони тренер многих европских и НБА тимова, односно, италијанске кошаркашке репрезентације, Димитрије Чабаркапа, директор „Jayhawk Athletic Performance Laboratory” при Универзитету у Канзасу и још бисмо дуго могли рећи врсне стручњаке, који су својим учешћем допринели успеху међународне спортске манифестације.

Што се тиче српских стручњака, из редова предавача ваља истаћи познатог кондиционог тренера Филипа Михајловића, односно, прослављеног стратега бројних кошаркашких екипа Александра Џикића, који је био тренер Партизана, Будућности, Олимпије из Љубљане, Крке, Хапоела из Јерусалима и других познатих кошаркашких клубова, а тренутно је селектор кошаркашке репрезентације Грузије.

Они су заједно одржали предавања како из области теорије тако и из домена праксе. Првенствено су указали на важност агресивности у одбрани, пажњу посветили аутоматизмима, принципима продора, ротирања и других играчких елемената.

Иначе, сам Александар Џикић је ве-

ома похвално говорио не само о међународној кошаркашкој конференцији, већ и о приликама које је затекао у Националној кошаркашкој академији „Ратгебер”: „Позитивно сам шокиран оним што сам овде затекао! Убеђен сам да иза успешног рада ове академије стоји држава, град и сви који спорт сматрају итекако важним. Ту целу причу започети, координисати, изгурати, менаџеровати – како год хоћете – мени је то све фасцинантно! Услови, обезбеђени овде, заиста су на завидном нивоу. Како за одрасле, тако и децу. Са друге стране, довести у Печуј Скариола, Куцолија и друге – Игор Јукић је већ годинама овде модератор – ипак су то имена у европском и светском кошаркашком миљеу, која значе нешто и имају тежину, рејтинг. Тако да, убеђен сам да ће конференција понудити пуно тога новог, занимљивог, корисног – ко хоће, може много тога да научи. Осим тога, приметио сам да су се чак и неки политичари појавили на скупу, што према мом мишљењу значи да прича овде није завршена – ја видим припрему за следећи квалитативни и квантитативни скок!”

Све у свему, међународна кошаркашка конференција је пружила својеврсни путоказ младим кошаркашима и кошаркашицама, тренерима који се још увек упознавају са разним тајнама, мајсторијама „краљице игара”.

Предраг Мандић

## Реприза српске Нове године у Мохачу



**И**ако су Срби у Мохачу са 13. на 14. јануар испратили стару и дочекали Нову годину, ипак, чланови мохачког Српског клуба су већ приликом новогодишњег весеља, одржаног у великој сали Основне уметничке и музичке школе „Лајош Шнејдер”, изразили жељу да се поново окупе и на уобичајеном месту – у месном Српском клубу – друже, ћаскају, забављају.

Што су наумили, то су и спровели. Наиме, већ 1. фебруара у мохачком

Српском клубу дошло је до репризе забаве. Разлог потражње, тачније, понављања новогодишње вечери је био – како су многи чланови тврдили – да је у бившем културном дому било гласно, односно, није било могућности за вођење разговора, дружење.

„Не као да није било добро, весело у Основној уметничкој и музичкој школи „Лајош Шнејдер”, али је Српски клуб ипак Српски клуб, у њему се осећамо код куће. Он је прави избор!” – тврдили су једногласно чланови

клуба, у чијим редовима се налазе Срби, Хрвати, Мађари, па и Немци. Људи добре воље!

Ваља рећи да нису само Мохачани дошли на репризу весеља, него су дошли и Срби из Липове, Безедека, дошао је и Ладислав Вајдич, бивши начелник села Шарока са својом супругом, а забава није могла да протекне без присуства Срба из Хрватске, верних чланова мохачког Српског клуба.

И овај пут са месним малобројним Србима веселили су се Шокци и Мађари, односно, Немци, симпатизери Срба, људи добре воље – њих тридесетак.

Доброј, пријатној музици – за коју се побринуо хармоникаш Иво Павковић Пака – придружила се и укусна

вечера, а многи су од куће са собом понели слане, односно, слатке колаче. Наравно, било је на претек и ића те пића. Чак и у певачкој понуди било је додатног плуса, наиме, на велику радост присутних запевао је Раде Сењић из Кнежева, Републике Хрватске.

Вече је протекло у заиста опуштеној, раздраганој атмосфери, а последњи гости мохачки Српски клуб напустили су после поноћи.

Месни Срби и њихови пријатељи, симпатизери и овом приликом уз музику и песму су се дружили, забављали, а уједно су изразили наду да ће исто тако весело бити и трећег викенда у фебруару када ће се одржати традиционална „Колачијада”.

П. М.



## ПОРТРЕТ

Илија Вучетић, Текелијин њишомац и стипендиста

## Време када је скромност била врлина, а образовање најјачи покретач српског народа ка бољој будућности



Илија Вучетић, рад Уроша Предића,  
Галерија Матице српске

Присећамо се прошлости Срба из Мађарске посредством Дневника Илије Вучетића који је издала Матица српска 2021, а приредила др Зорица Хаџић, редован професор српске књижевности на Унивезитету у Новом Саду и управник рукописног одељења Матице српске. Зорица Хаџић кроз приређивачке дневничке записе говори о школовању наше омладине у Пешти, о текелијанцима, питомцима и стипендистима, о будућим песницима, адвокатима, лекарима и научницима који су се школовали у Мађарској.

### Ко је био Илија Вучетић?

Илија Вучетић је рођен 1844. у Новом Саду, умро је 1904. у Будимпешти. Био је српски политичар, писац, адвокат и публициста.

После ниже гимназије коју завршава у Новом Саду, школовање је наставио у Сегедину, а вишу гимназију у Пешти уз помоћ Текелијине стипендије. Правником постаје на пештанском Универзитету 1869. Докторирао је право у Бечу 1872. године. У тешким данима по Матицу српску, 1873. Вучетић је био члан управног одбора и њен правни заступник. Успешно се супростављао атацима мађарске владе који су покушавали да Матицу српску врате у Пешту.

Још из ђачког доба у Сегедину, он је активан учесник у српској дружини „Слога“. У пештанској гимназији, у српској „Преодници“ он је у првим

редовима, једно време и председник. Био је активан члан „Уједињене омладине српске“.

Књига „Дневници“ (Сегедин, Нови Сад, Пешта 1861-1864) је значајна као комплетније сагледавање друштвено-историјских околности тог времена и као сведочанство о животу Срба у Мађарској. Било је то време када су се наши ђаци школовали у Аустрији и Угарској, у Бечу, Грацу, Сегедину, Пешти...

Постојање ђачких удружења били су поука и патриотизам, а њихов врхунац у 19. веку представљала је „Уједињена омладина српска“.

Дневници Илије Вучетића су посебно интересантни по живописним записима о животу у Текелијануму, организовању светосавских приредби, певачких удружења, литерарних вечери, позоришних представа, али и организовању такмичења у беседништву које се сматра посебним видом говорничке вештине. Такви наступи су морали да буду језгровити и садржајни, без тривијалности. Говорити на светосавској академији, држати беседу, била је изузетна част. Било је то време када је скромност била врлина, а образовање најјачи покретач српског народа ка бољој будућности. Негована је братска слога кроз ђачка удружења, размењиване су информације, ђаци и студенти су се међусобно помагали. Вучетић бележи различите догађаје и доживљаје, али и сваку уштеђену форинту

да би купио жељену књигу, часопис или карту за позоришну представу.

Дневник је жанр аутобиографске књижевности у којој аутор бележи своја запажања или унутрашња стања. Заснован је на истинитим догађајима и има документарну, историјску и друштвену вредност. Тим је ова књига значајнија за даљња проучавања судбинских раздобља наше историје и националног бића.

Ово је само један кратки омаж једном времену и једном од бројних питомаца и стипендиста Саве Текелије. Кроз Текелијанум је од 1838. до 1914. године боравило и школовало се око 350 ученика и студената. Ту је неко време живео и Никола Тесла и Лаза Костић, који је помагао текелијанцима да оснују своје културно друштво „Преодници“, 1860. које је било активно све до 1876. Идејни зачетник „Преоднице“ био је млади текелијанац Коста Руварац. Дугогодишњи надзорник Текелијанума био је Стеван В. Поповић који је дужност обављао више од три деценије (1882-1918). Управник Текелијанума био је и песник Јован Јовановић Змај који је тада завршио студије медицине (1863-1869). Управо у време када је Змај био управник Текелијанума, сјајни студент, Илија Вучетић био је у првим редовима „Преоднице“, допи-

сник многих српских листова („Застава“, „Јединство“, „Браник“, „Комарац“, „Зоља“...) бавио се књижевним и преводилачким радом, учествовао у јавном и политичком животу. Друговао је са Мишом Димитријевићем и Илијом Огњановићем, пештанским студентима и био близак сарадник Светозара Милетића. Са само 22 године писао је интелигентне и оштре текстове, борио се за очување српске аутономности. Такође, био је активан у свим органима црквене општине, залагао се за женска права, био добар спортиста и музичар. Заједно са својом генерацијом и истакнутим стипендистима Саве Текелије, био је активан у свим тековинама савремене Европе.

И данас на територији Мађарске постоји више српских културно-уметничких и уметничких удружења, фолклорних, певачких, затим, удружење „Зора“, „Студентска организација“, „Црквена организација“...

У свим временима српска омладинска удружења су носиоци креативних и напредних идеја те је за очекивати да ће и ово време забележити даровите прегаоце на пољу науке, културе и уметности. Тако ће живети племенити циљеви на којима су и наши преци градили будућност.

Славица Зелковић





Српске судбине током револуције 1848/1849. године (90)

ФЕЛТОН

## Осуда патријарха Рајачића

„Да нема њега и његове заведене и сепаратизмом задојене булументе, не би дошло до крвопролића ни у Сиригу, нити и Сегедину.”

Проницљиво око комесара Вуковића одмах примети и ту Савину душевну тескобу, те га часком понуди коњаком и за све оно што се дешава у Доњим крајевима Угарске поче да окривљује патријарха Рајачића: „Да нема њега и његове заведене и сепаратизмом задојене булументе, не би дошло до крвопролића ни у Сиригу, нити и Сегедину. Но, запамтите поднареднице, онај ко се игра са ватром нека се нимало не чуди ако запали цео свет! Ето, само да знаш, управо због тога су страдали и твоји Сегединци!”

Лукави Вуковић намерно направи дужу паузу, па још жешће настави: „Е, зато ћу ја стати за врат том матурином Кајафи! Гонићу га док сам год жив! А када га једном ухватим, да, када га будемо заједно ухватили, мој поднареднице, довешћемо га овамо и ставити пред суд! Судиће му се због свих тих зверских убистава! Он је главни кривац! Он је убица! Нико други сем њега! Њега треба осудити и у ланце везати, па доживотно у мљивим казаматима Куфштајна држати!”

Комесар поново смишљено преки-

де свој монолог и загледа се дубоко у лице све збуњенијег Вилинског.

- Вилински! - продера се Вуковић.

- Ко је кривац због свих ових трагедија и великог ужаса?

- Патријарх Рајачић... — промумља помало збуњено Вилински.

- Гласније! Не чујем!

- Патријарх Рајачић — изусту још увек уздржано Сава.

- Ко? Гласније!

- Рајачић! — рече смелије поднаредник.

- Ко је главни кривац? Не чујем! Што се устручаваш, Вилински!

- Рајачић! — повика Сава.

- Ко је нанео бол теби, твој оцу, твој брату Теодору и твој напаћеном народу?

- Рајачић!

- Урлај, Вилински! Избаци тај бес из себе!

- Рајааачић!

- Одлично! Хоћу још једном да чујем име тог злотвора! Урлај, Вилински!

Вришти Сава, бога ти пољубим!

- Рајааачић! — повика Сава што је гласније могао, доиста са незадрживим пламеном беса и мржње.

Почетком децембра месеца 1848.

године, Сава Вилински је унапређен у чин наредника. Захваљујући Вуковићевој препоруци, прекомандован је у дивизију пуковника Јована Дамјанића, команданта популарних хонведа „црвеношапкаша”.

Јован Дамјанић, потомак славних банијских официра, високог раста,

огромне телесне снаге и дуге браде, Саву је понајвише подсећао на снажног мрког медведа. Зачуди га и то што му се пуковник понекад, када би остали насамо, обраћао на српском језику. Дамјанић никада није прикривао своје српско порекло. Штавише! И око тога није било никаквог проблема. Говорећи једном приликом о непријатељима револуције, Дамјанић загрми: „Ребелант је ребелант, па ма које вере ил' ма ког национа он био! А сви они који су противу наше свете револуције и слатке нам домовине, за мене нису ништа друго, но ребеланти! А што се тиче мојијех реакционарни' Срба, е, па њи' ћу двоструко каштиговати! Јербо су одбацили од себе надежду и могућност заједничке свијетле нам будућности!”

Зима је стигла нешто раније. По непрегледним банатским ритовима, између

снегом прекривених и небеских њива често је дувала јака кошава. Но, тог студеног децембарског јутра, изненада, умири се ветар. На непрегледну банатску равницу спустила се густа магла. Сунце је помало срамежљиво промолито зраке и зачуђено посматрало снежне наносе. (...)

Драгомир Дујмов



Патријарх Јосиф Рајачић

Уручене стипендије Српске задужбине

АКТИВНОСТИ

## Подршка плановима ученица

Стипендију Српске задужбине ове године добило је шест ученица Српског образовног центра „Никола Тесла” из Будимпеште: Теодора Почуча, Лола Милуш Алачић, Мила Поздер, Тиа Малогјаски, Леа Воргић и Сара Павловић, а стипендије су им свечано уручене 25. јануара у Културном центру Е10, где су их у име кураторијума Српске задужбине дочекале др Јованка Ластих и Милица Немењи са којима су најпре поразговорале о својим будућим плановима, а потом и потписале уговоре. Свечаност је завршена, а добитнице стипендија су се захвалиле Српској задужбини и њеним члановима на оваквој привилегији.

О самом начину доделе, као и условима за добијање стипендије, за наш лист је у име кураторијума Српске задужбине изјаву дала др Јованка Ластих:

- Српска задужбина постоји од 1997. године. Тада су посланици Српске мањинске самоуправе у 2. кварту одлучили да направе једну фондацију, да би преко ње лакше могли да остваре циљеве који су првенствено усмерени за подршку школу, као и на њене активности.

Како сама каже, имали су један период када су могућности биле доста скуцене, међутим захваљујући донацијама које је задужбина добила у последњих неколико година, односно

сарадњи са Народносно самоуправом 2. кварта или конкурсима, имали су могућности да обезбеде стипендије.

- Претходних година је то ишло у некој конспирацији са Самоуправом Срба у Мађарској — наставља Ластих — јер она деца која нису добила стипендију од ССМ, а ми смо сматрали да су заслужна својим учењем и ангажовањем у ванчасовним и ваншколским активностима, да заслужују да добију ту симболичну суму која је више један гест према тој деци. Ове године смо добили и средства од 2. кварта и успели смо да додамо нешто и на тај начин обезбедимо стипендије за 6 ученика. Услови за добијање стипендије су исти као и услови за стипендију ССМ, па смо се на основу поднетих конкурса одлучили за ове ученике. Мислим да је то добра ствар и надамо се да ћемо за ово имати могућности и наредних година, ако не у тако великом броју, али ипак да доделимо 2-3 стипендије и да ће то постати једна традиција и да ћемо моћи да је наставимо.

Једна од стипендисткиња је Сара Павловић из Чачка, ученица 12.б разреда Српске гимназије „Никола Тесла” у Будимпешти коју је уписала пре четири године и како сама каже, то је најбоља одлука коју је донела.

- Ова школа ми је пружила мноштво могућности. У њој нисам сте-

кла само знање неопходно за моје даље школовање, већ сам научила и многе друге ствари важне за живот уопште. Стекла сам и велики број пријатеља за цео живот, које никада не бих упознала да сам остала у Чачку, јер овде сви долазе из различитих крајева — каже Сара и наставља — једна од ствари које такође волим да радим тиче се нашег културног живота и сазнавања појединости о животима људи са ових простора. Неретко се у нашим установама одржавају разна предавања, представе и радионице, којима моји другари и ја увек присуствујемо са задовољством. Спорт је још једна од могућности која се пружа ученицима ове школе. Пошто сам још од 2. разреда основне школе активно тренирала кошарку и гајила страст према овом спорту, одлучила

сам да и у средњој школи наставим са тренирањем и тако сам сада, већ четврту годину члан школског кошаркашког тима, који се претходних година показао као врло успешан. Волела бих да и након завршене средње школе наставим да играм, а то ће зависити од мојих обавеза у будуће. Свакако имам у плану да упишем студије архитектуре на универзитету у Будимпешти, јер је цртање још један од мојих хобија.

Ове стипендије, пре свега значе подршку будућим плановима ученица. Кажу да ће се потрудити да испуне очекивања и покажу се у што бољем светлу. Неке од њих планирају да остану овде, и надају се да ће својим ангажовањем моћи да допринесу српској заједници и у неком будућем периоду.

М. Д.



## НЕВЕН

## Обука за тренере и тренеркиње у образовању младих о људским правима



Образовање младих о људским правима, формално образовање, или како га и најчешће називамо, школско образовање, учи нас мноштву ствари, од општег знања које ћемо користити у даљем академском остваривању, преко стварања критичког мишљења према свету око нас, па и до откривања но-

вих сазнања о нама самима. Али, и поред свега тога води се полемика о томе да ли формално образовње заиста обрађује све теме које су нам неопходне за живот у данашњем, савременом свету. Овај проблем је уочио и Савет Европе, који је у жељи за променом организовао „Обуке за тренере и тренеркиње у образовању

младих о људским правима“. Представници Савета Европе су препознали овај проблем као један од горућих, и зато су се и одлучили на овакав систематски приступ решавања проблема, у циљу што бољег освешћивања младих. Ове обуке су биле одржане широм света, па тако и у Словенији, Азербејџану, Немачкој, а чак две обуке су одржане у Србији, прво у Сокобањи, а затим и на Копонику.

Позиви на ове едукације су били отворени, то јест могли су да се пријаве сви заинтересовани који имају од 18 до 30 година. Наравно, организатори су били отворени да приме и млађе, а такође и старије учеснике, како би успели да процене њихова интересовања и амбиције које могу допринети остваривању циља обуке. Након селекције пријављених, двадесет и три учесника едукације присуствовало је петодневним предавањима. На моје велико задовољство, међу учесницима ове обуке била сам и ја.

Први дан је био посвећен уводу у

програм и методологију, док је други дан био подсетник на тему основних људских права и механизма заштите истих. Трећи дан су учесници имали прилику да се упознају са „Компас“ приручником, који како нам и само име каже, служи као помоћно средство у организовању активности за младе, на тему људских права. Четврти дан су учесници имали један занимљив, али и изазован задатак, а то је да сами спроведу једну од активности из овог приручника, и самим тиме да се и сами опробају у улози едукатора.

Последњи дан је био посвећен упознавању са Саветом Европе и његовом улогом, као и осврту на претходне дане. Након завршетка ове обуке, учесници су добили знање и развили су вештине потребне за едукатора или мултипликатора у образовању младих о људским правима на локалном, али и на регионалном и националном нивоу, као и схватање важности инклузије и равноправности. Но, и поред свега тога мислим да су сви присутни имали изузетну прилику да науче једни од других много занимљивих и корисних ствари. Истовремено, свима је постало јасно да је посебно важан тимски рад, а такође и међусобно поштовање и уважавање толеранције.

Хана Гилањи, 11/ц  
Српска гимназија „Никола Тесла“  
Будимпешта

## Неговање побратимских веза

Сарадња између Основне школе „Јован Грчић Миленко“ из Беочина и Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта прошле године је прославила свој двадесет девети рођендан. У току ове, скоро три деценије, изградиле су се многи мостови пријатељства. Дугогодишња сарадња настављена је и ове школске године када су Батањци угостили своје пријатеље у Мађарској. Од 1994. године, откако је потписан споразум о сарадњи, обе школе се труде да очувају и побољшају што је више могуће своју сарадњу.

У септембру месецу, када је руководство основне школе из Беочина било у посети Батањи, приликом обе-

лежавања храмовне славе и Дана српске културе, добило је позив да Беочинци посете нашу институцију на југоистоку Мађарске како би освежили и обновили сарадњу.

Просветни радници из Беочина недавно су били у гостима код својих побратима у Батањи. Колектив батањске школе организовао је сјајну добродошлицу за колеге из Беочина. Гости су у друштву домаћина најпре обишли српску школу и забавиште и упознали се са начином рада и опремљеношћу учионица. Били су веома задовољни затеченим стањем у школи, инфраструктуром и опремом коју поседује школа, самим одржавањем и хигијеном. Руководство основне школе из Беочина је



током посете истакло да су покуша-

ли неке добре примере из праксе да пресликају и да убаце у свој рад и да настоје да то и у свом будућем раду спроводе.

Дружење се затим наставило у Сегедину, где су заједно посетили римокатоличку катедралу, Заветну цркву у центру Сегедина.

Домаћини и гости су наредног дана посетили и српску православну цркву где их је срдечно дочекао отац Далибор Миленковић, парох сегедински. Након обиласка храма посетили су и сегединску Синагогу.

Два дана су брзо пролетела, у добром расположењу, дружењу и обиласцима једног малог дела Сегедина и његових знаменитости. Склопљена су нека нова познанства, разменила су се радна искуства, утврђена су стара пријатељства и родиле су се нове идеје које ће се реализовати већ у скорој будућности.

Станислава Ђенеш Екбауер



**Бранка — Мој Чип**

Концерт поводом промовисања новог албума  
21. фебруара у 20 сати  
Műra (Палата уметности) - Fesztivál Színház

Куповина карата: на благајни Műре или  
онлајн преко сајта [www.mura.hu](http://www.mura.hu)  
Детаљније информације: [www.mura.hu](http://www.mura.hu) и на  
Бранкиној фејсбук/инстаграм страници

**5. САЈАМ ЗАВИЧАЈА**  
МАСТЕР ЦЕНТАР НОВОСАДСКОГ САЈМА  
недеља, 11. фебруар 2024.



**10-11. ФЕБРУАР 2024.**  
**УЧЕСНИЦИ КУЛТУРНОГ ПРОГРАМА:**  
**КУД „ОПАНКЕ“ ИЗ ПОМАЗА**  
**СКУД „ЈОВАН ЛАЗИЋ“ ИЗ БЕЛОГ**  
**МАНАСТИРА, ОРКЕСТАР ЗОРА**

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА  
У БУДИМПЕШТИ

**РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА  
ЗА ФЕБРУАР 2024. ГОДИНЕ**

10. 02. субота – Вечерњетургија	10 часова
11. 02. недеља – Вечерње	16 часова
12. 02. понедељак – Света Три Јерарха	
Света Литургија	10 часова
14. 02. среда – Вечерње	16 часова
15. 02. четвртак – Сретење Господње	
Света Литургија	10 часова
17. 02. субота – Вечерње	16 часова
18. 02. недеља – Света Литургија	10 часова
24. 02. субота – Вечерње	16 часова
25. 02. недеља – Света Литургија	10 часова

Јутрење сељшрење се служи свакој дана у 8:00  
часова

**СРЕТЕЊЕ 2024**

**10. ФЕБРУАР 2024. (субота), 17 ч.**  
БУДИМПЕШТА: Просторије Српског позоришта

Организатори и партнери: Српска савезница у Будимпешти, Српски културни клуб у Будимпешти, Српски институт Српски форум, Српско позориште у Мађарској, ССМ, Српске савезнице XIV и XIX квартала Будимпеште  
Наступају: Александар Дуњић и уметници Српског позоришта и сир СОЦ „Никола Тесла“ под управом Оливера Малдонадић Мушаковић

**КОНКУРС ЗА ПОСАО  
ЗАМЕНИК ШЕФА ЕКОНОМАТА**

Канцеларија ССМ (Ул. Микше Фалка бр 3, 1055 Будимпешта) објављује конкурс за пријем у радни однос једне особе у пуном радном времену.

**Опис позиције:**

заменик шефа економата - статус државног службеника

**Опис посла:**

- Обављање задатака финансијског пословања за васпитно-образовну установу
- учествовање у контроли исправности рачуноводствених исправа и изради захтева за преузимање обавеза и захтева за плаћање;
- контрола службе за људске ресурсе
- Уређивање, овера, супотписивање докумената и уговора:
- Израда потребне документације и захтева за доделу средстава из буџета
- Вођење аналитичких евиденција
- Обрачун додељених средстава из државног буџета
- Припрема плана буџета
- Контрола благајне
- Контрола и ажурирање Правилника о финансијском пословању институција које се финансирају из државног буџета

**Потребно је:**

Добро познавање програма (MS Office, Excel) и рад на рачунару.  
Диплома средњег или вишег стручног усмерења  
Знање српског језика није услов, представља предност.  
Најмање једна година радног искуства у струци.  
Исплата личног дохотка и премија врши се према Закону о државним службеницима број СХСЦХ из 2011. год.

Пријаве за посао кандидати могу слати или предати лично на адресу: Канцеларија ССМ, Ул. Микше Фалка бр. 3, 1055 Будимпешта или путем електронске поште:  
[ssm@t-online.hu](mailto:ssm@t-online.hu)

Рок за подношење пријаве на конкурс:

**20. фебруар 2024. год.**

СРПСКЕ  
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

[www.snnovine.com](http://www.snnovine.com)

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотодизајнер: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Контакт: [srpskenedeljenovine@gmail.com](mailto:srpskenedeljenovine@gmail.com) Web: [www.snnovine.com](http://www.snnovine.com) ♦ Графички њеплом листа: Тибор Фуксел ♦ За шtamпaрију: Szécsiútkör Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061–0238

## УМЕТНОСТ

Урош Предић у Сентандреји

## Нова аквизиција Српског црквеног музеја у Сентандреји

Прошле године у власништво Музеја Српске православне епархије будимске, путем поклона доспело је једно изузетно вредно дело које се на особен начин везује за Сентандреју и њену историју.

Ради се о слици једног од најистакнутијих српских сликара Уроша Предића са представом Светог Георгија која је настала 1902. године и коју је Предић поконио истакнутом сентандрејском трговцу Стевану Вујићу. Наиме, Вујићева супруга Олга Барић, родом из Панчева, била је у сродству са Урошем Предићем.

Стеван Вујић је имао трговачку радњу на главном тргу Сентандреје, а после је изгледа имао неколико трговина и у Будимпешти. Он је једно време био и председник Српске црквене општине у Сентандреји.

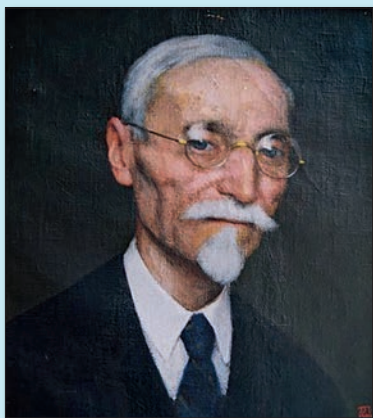
Слику Уроша Предића поконила

је Српском црквеном музеју у Сентандреји унука Стевана Вујића са жељом да се она сачува за будућа поколења и да сведочи о српској заједници и о породици Вујић у Сентандреји.

Несвакидашњи, веома вредан дар, који је поклоњен нашој музејској установи, подстакао је Косту Вуковића, кустоса Музеја Епархије будимске и његове сараднике да крену у детаљно истраживање и на основу првих података до којих су дошли, изгледа да је Урош Предић у Сентандреју долазио и више пута, па ће испитивање породичне заоставштине Стевана Вујића бити од посебног значаја.

### Ко је био Урош Предић?

„Урош Предић рођен је 7. децембра 1857. године у Орловату код Зрењанина као најмлађи син свештеника Петра Предића. У родном месту похађао је основну школу, а потом немачку школу у Црепаји. Од 1869. до 1876. студирао је седморазредну гимназију у Панчеву која је касније добила име по њему.



Као врло даровит, добио је стипендију Матице српске и 1876. године отишао на бечку сликарску академију. Био је у класи професора Грипенкерла, истакнутог бечког сликара, који је имао велики утицај на Предића.

У току студија добио је Гунделову награду за сликање уљем по мушком моделу.

По повратку из Беча, у Орловату ради серију слика из сељачког живота, дочаравајући живот мештана. У покушају да постигне што уверљивију сличност са ликом наручница и инсистирајући на препознатљивости, Предић је постао не само један од највећих српских сликара

реализма већ и хроничар грађанског друштва свога времена.

У његовом сликарском опусу највише су заступљени портрети и иконографија, ређе пејзажи и само један акт.

Један је од оснивача друштва „Лада“ 1904. године и био је непрекидно члан тог друштва, као и његов дугогодишњи председник.

Изабран је за дописног члана Српске краљевске академије 1909. године а годину дана касније за редовног члана.

Предић је један од оснивача Удружења ликовних уметника у Београду (1919) и први његов председник.

Када је у питању иконографија, Урош Предић је осликао прелепи иконостас бечејске православне цркве, иконостас у капели бечејског велепоседника Богдана Дунђерског, као и иконостас цркве у родном Орловату, због чега се оцењује да је последњи значајан српски иконописац.

Посебан квалитет има његов цртеж, што је посебно уочљиво у сачуваним блоковима за скицирање.

У дугом стваралачком животу остао је веран правилима старих мајстора и истрајао је на истицању цртежа и јасноће композиције, показујући отпор према тежњама младих уметника који су се школовали у Минхену и Паризу.

И у дубокој старости био је пун радне енергије и ведрине.

Умро је 1953. године у Београду, у 96. години, као најстарији српски сликар. Према сопственој жељи сахрањен је у родном месту.



Урош Предић, Свети Георгије, 1902.

Како смо сазнали од Косте Вуковића, руководиоца Српског црквеног музеја, на јесен ове године планира се посебна тематска изложба у Сентандреји на којој ће поред слике Уроша Предића бити изложени и одређени породични документи и фотографије Стевана Вујића и Олге Барић. Припреме за ту изложбу су управо отпочели, а део истраживачких послова у вези са породицом Вујић обавили су Софија Каплан и Нада Хај-

џан, сарадници Српског института при Самоуправи Срба у Мађарској.

Слика Уроша Предића, ево, већ више од једног века чувана је у Сентандреји и чинила је драгоцену благо сентандрејске породице Вујић. За постојање тог Предићевог рада у научној јавности, све донедавно, није се ни знало, међутим, напорима Српског црквеног музеја у Сентандреји, она ће бити ускоро приступачна и широј јавности.

П. М.



Главни трг Сентандреје са радњом Стевана Вујића почетком XX века